

INSTITUTIONAL MONITORING REPORT

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

Monitoring Team

PROF. DR. OĞUZ BORAT (TEAM LEADER)

PROF. DR. COŞKUN KÖSE (ACADEMIC EVALUATOR)

PROF. DR. BULENT CAVAS (ACADEMIC EVALUATOR)

INTRODUCTION

Genel Bilgiler

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Türkiye ve Orta Doğu ülkelerinin kalkınmalarına katkıda bulunmak, özellikle fen bilimleri ve sosyal bilimler alanlarında eleman yetiştirmek üzere 15 Kasım 1956 tarihinde "Orta Doğu Yüksek Teknoloji Enstitüsü" adıyla eğitime başlamıştır. Üniversitenin "Kuruluş ve Hazırlıkları Hakkındaki 6887 Sayılı Kanun" 29 Ocak 1957 tarihinde yürürlüğe girmiştir. ODTÜ'nün özel statüsünü belirleyen ve tüzel kişiliğine kavuşturan 7307 sayılı "Kuruluş Kanunu" ise 27 Mayıs 1959 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi ilk yıllarını Kızılay'da Müdafaa Caddesi'nde Emekli Sandığı'na ait küçük bir bina ile TBMM arkasında bulunan barakalarda geçirdikten sonra, 1963 yılında olan bugünkü yerine taşınmıştır. Halen ODTÜ'de 41 lisans programının yürütüldüğü 5 fakülte; 5 teknik program bulunan 2. öğretimde Türkçe eğitim veren 1 Meslek Yüksekokulu; 107 yüksek lisans ve 70 doktora programının yürütüldüğü 5 enstitü (Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Enformatik, Uygulamalı Matematik ve Deniz Bilimleri Enstitüleri) bulunmaktadır. ODTÜ'de öğretim dili İngilizcedir ve hazırlık sınıfı öğrencilerine İngilizce eğitimi Yabancı Diller Yüksek Okulu tarafından verilmektedir. Bugün yaklaşık, 791 öğretim üyesi (Prof., Doç., Dr. Öğr. Üyesi), 225 öğretim görevlisi, 1.273 araştırma görevlisi, 28.000'den fazla öğrenci bulunmaktadır. Toplam mezun sayısı ise 120.000'in üzerindedir.

ODTÜ'nün misyonu, toplum, insanlık ve doğa için, evrensel değerler çerçevesinde, yaratıcı ve eleştirel düşünmeyi, yenilikçiliği ve liderliği besleyerek mükemmellik düzeyinde araştırma yapmak, eğitim vermek ve topluma hizmet etmektir. Vizyonu ise, uluslararası düzeyde öncü, bölgesini ve dünyayı dönüştüren bir üniversite olmak şeklinde ifade edilmiştir.

İzleme Süreci

Kurumsal Dış Değerlendirme Programı kapsamında 2016 ve 2017 yıllarında değerlendirmesi gerçekleştirilen yükseköğretim kurumları 2020 yılında ilk defa İzleme Programı kapsamına alınmıştır. ODTÜ, 2015 tarihli Yükseköğretim Kalite Güvence Yönetmeliğinin ilgili maddesi çerçevesinde 2015-2019 arasında 5 Kurumsal İç Değerlendirme Raporu (KİDR) hazırlayarak Yükseköğretim Kalite Kuruluna sunmuştur. ODTÜ'nün 2017 yılında Kurumsal Dış Değerlendirme süreci gerçekleştirilmiş ve Kurumsal Geri Bildirim Raporu (KGBR) hazırlanmıştır.

Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından yürütülen kurumsal dış değerlendirme süreçlerinin en önemli hedefi yükseköğretim kurumlarının iç kalite güvence sistemlerinin yapılandırılmasını desteklemek ve kurumsal dış değerlendirme ölçütlerine göre bu sistemin dış değerlendirmesini yaparak kurumların güçlü ve gelişmeye açık yönlerini tanımlamaktır. Bu şekilde, yükseköğretim kurumlarının sürekli gelişimi benimseyen yapılar haline dönüştürülmesi; hesap verebilir, şeffaf, performans ve çıktı odaklı bir yükseköğretim sisteminin yapılandırılmasına katkıda bulunulması hedeflenmektedir. Kurumsal Dış Değerlendirme Programından sonra yapılacak İzleme Programları ile yükseköğretim kurumlarında dış değerlendirme süreçlerinden sonra oluşan gelişmeler ve kazanımların izlenmesi amaçlanmıştır.

Yükseköğretim Kalite Kurulunun planları kapsamında ODTÜ'nün izleme süreci 2020 yılı Aralık ayında gerçekleştirilmiştir. Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından görevlendirilen; Prof. Dr. Oğuz Borat (Takım Başkanı), Prof. Dr. Bülent Çavaş ve Prof. Dr. Coşkun Köse'yi İzleme Takımı olarak görevlendirmiştir. Yükseköğretim Kalite Kurulu Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Sibel Aksu Yıldırım Gözlemci olarak İzleme Takımına katılmıştır. İzleme Takımı önce ODTÜ hakkındaki bilgilerin, kurumun kalite güvence sisteminin, eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme faaliyetlerinin ve yönetim sisteminin özetlendiği, 2015-2019 yılları arasında hazırlanmış 5 KİDR ile 2017 yılında Üniversitenin de onayladığı KGBR incelemiştir. İzleme takımı ayrıca, ODTÜ'nün web sayfalarını, performans göstergelerini, stratejik planını ve Kalite İzleme sürecine rehber olabilecek ve erişilebilir tüm bilgi ve dokümanları incelemiştir. İzleme Takımı kendi içerisinde, ODTÜ ile izleme toplantısı öncesi çevrim içi

toplantılar yaparak Kalite Güvence Sistemi, Eğitim ve Öğretim, Araştırma ve Geliştirme, Yönetim Sistemi ve Uzaktan Eğitim konularında tartışmalarda bulunmuş ve izleme sürecinin nasıl yapılacağına yönelik hazırlık çalışmalarında bulunmuştur.

Kurum ile yapılan planlamaya göre 8 Aralık 2020 tarihinde Çevrim İçi İzleme Ziyaretine karar verilmiştir. 8 Aralık 2020 tarihinde, önce Rektör ile daha sonra Kalite Komisyonu üyeleri ile görüşülmüştür. Kalite Komisyonu mevcut KİDR ve KGBR'yi dikkate alarak kurum tarafından gerçekleştirilen çalışmalar hakkında güncel bilgiler aktarmıştır. KGBR'de yer alan "gelişmeye açık yanlar" konusunda yapılan çalışmalar üzerinde durulmuş ve toplantıya soru-cevap şeklinde devam edilmiştir. Bu toplantının devamında Rektör, İzleme Takımı ve Senato üyelerine KGBR kapsamında gerçekleştirilen iyileştirmeler hakkında bilgilendirme sunumu yapmıştır. Sunum sonunda KİDR ve KGBR dikkate alınarak kurum tarafından "gelişmeye açık yanlar" kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar hakkında elde edilen sonuçlar görüşülmüştür.

8 Aralık 2020 tarihinde gerçekleştirilen Çevrim İçi İzleme Ziyareti sonrasında toplantı sırasında açık kalan bazı hususlar konusunda ODTÜ Rektör Danışmanı Prof. Dr. Ömer Delialioğlu tarafından e-posta yolu ile bazı dokümanlar gönderilmiştir. Gerek ziyaret, gerekse ziyaret sonrasında elde edilen tüm bilgi ve dokümanlar yoluyla ODTÜ'nün 4 başlık altında izleme raporu aşağıdaki şekilde hazırlanmıştır.

QUALITY ASSURANCE SYSTEM

A. Kalite Güvencesi Sistemi

Kalite Güvence Sistemi bir yükseköğretim kurumunun,

- stratejik yönetiminin bir parçası olarak kalite güvencesi politikaları ve bu politikaları hayata geçirmek üzere stratejilerini belirlemesini ve bununla ilgili konuları düzenli bir şekilde kamuoyuyla paylaşılma sürecini;
 - iç kalite güvencesi sistemini ve bu sistem ile süreçlerin gözden geçirilerek sürekli iyileştirilmesini sağlamasını;
 - kalite komisyonu ile kurumda kalite kültürünün yaygınlaştırılmasını;
- iç ve dış paydaşların kalite güvencesi sistemine katılımını ve katkı vermesini sağlamasını;
-uluslararasılaşma stratejisi ve hedefleri doğrultusunda yürüttüğü faaliyetleri periyodik olarak izlemesini ve sürekli iyileştirme süreçlerini kontrol etmektedir.

2017 yılında yapılan Kurum Dış Değerlendirme faaliyetleri sonucunda Kalite Güvence Sistemi başlığı altında gelişmeye açık yanlar Dış Değerlendirme Takımı ve Yükseköğretim Kurumu arasında ortak bir mutabakatla belirlenmiş ve Kurum Geri Bildirim Raporu (KGBR) olarak Yükseköğretim Kalite Kurulunun web sayfasında yayınlanmıştır.

Yapılan İzleme Ziyaretinde kalite güvence sistemi başlığı altında KGBR2017’de yer verilen Kurumun güçlü yanlarının sürdürülebilirliği ve gelişmeye açık yanlarında gerçekleştirilen çalışmalar ve uygulamalara ilişkin değerlendirmelere yer verilmiştir.

Güçlü Yönler

1. Stratejik Plan geleneğinin olması, 2018-2022 planının geniş katılımı ile hazırlanmış olması

2018-2022 Stratejik Planı’nın hazırlanması sürecinde geniş kapsamlı iç ve dış paydaşların katılımının gerçekleştirilmiş olması KGBR2017’de övgüye değer bulunduğu belirtilmiştir. Stratejik plan kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin belirli alanlarda PÜKÖ döngüsüne katkı sağladığı İzleme Ziyaretinde görülmüştür.

Gelişmeye açık yanlar

1. Kalite güvence politikası, mekanizmaları ve süreçlerinin tanımlanması, sürekliliğinin sağlanması

Kalite güvence sistemi konusunda üniversitenin tüm birimlerini kapsayıcı iyileştirme çalışmalarının devam ettiği tespit edilmiştir.

Araştırma ve Geliştirme, Eğitim ve Öğretim gibi alanlarda politika belgelerinin hazırlanması ve kamuoyu tarafından kolay erişilebilir bir şekilde edinilmesi için yayınlanma sürecine yönelik çalışmaların devam ettiği gözlenmiştir.

Kalite güvence sistemine ait web sayfasının daha kolay bir şekilde erişiminin sağlanmasının gerekliliği tespit edilmiştir. Bununla birlikte içeriğinin zenginleştirilmesinin kurumda yapılan kalite çalışmalarının daha görünür olmasına fayda sağlayacaktır.

Kalite güvence sisteminin tüm üniversite ve birimlerinde farkındalığının artırılması ve içselleştirilmesi çalışmalarının devam ettirilmesi uygun olacaktır.

2. PUKÖ döngüsünün tüm katmanlara/ilgili paydaşlara (Rektör’den öğrenciye kadar) yansımaları ve tüm faaliyetleri (eğitim, araştırma, topluma hizmet) kapsamı

Yapılan İzleme Ziyaretinde bazı akademik birimler bazında PUKÖ çevrimlerinin içselleştirilmesine yönelik bulguların henüz yeterince oluşmadığı görülmüştür. PUKÖ çevrimlerine yönelik bilgilendirme

alışmalarının niversitenin tüm birimlerini içerecek şekilde devam ettirilmesi ve akademik birimlerde karşılaşılan sorunların çözümünde PUKÖ çevrimlerinin kullanıldığının ve bunun ilgili birim yönetimleri tarafından farkındalığının bilinmesi gerekmektedir.

3. Kurumsal temel performans göstergelerinin tanımlanması

Kurumsal temel performans göstergelerinin tanımlandığını ve izlendiği tespit edilmiştir. Bu süreçte paydaş katılımlarının henüz yeterince olgunlaşmadığı gözlemlenmiştir.

Ayrıca güncel durumlar kapsamında (pandemi gibi) yeni temel performans göstergelerinin tespitlerinin yapılması ve bu göstergelerin paydaş katılımları ile izlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

4. Kalite Komisyonunun varlığı ve tüm değerlendirme süreçleri fırsatlarının kullanılması

ODTÜ’de Kalite komisyon yapısı ve süreçleri tanımlanmıştır. Bununla birlikte Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu yönetmeliğine uygun yapılanması ve işler hale getirilmesine yönelik çalışmaların sürdürülmesi gerekir. ODTÜ’de oluşturulan Kalite Komisyonunun yönetim süreçlerinin ‘‘Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliği’’ çerçevesinde tekrar gözden geçirilmesinin gerekli olduğu görülmüştür.

LEARNING AND TEACHING

B. Eğitim ve Öğretim

KGBR’de değinilen eğitim ve öğretim alanındaki “güçlü yönler ve gelişmeye açık yanlar”a ait bilgiler, kurum web sayfasından, KİDR raporlarından ve çevrim içi yapılan izleme toplantıları kapsamında detaylı bir şekilde incelenmiş ve aşağıda belirtilen sonuçlara varılmıştır:

Güçlü Yönler

1. Akreditasyon geleneğinin yerleşmiş olması

Akreditasyon kısaca akademik ve alana özgü standartların bir yükseköğretim programı ve yükseköğretim kurumu tarafından karşılanıp karşılanmadığını ölçen değerlendirme ve dış kalite güvence süreci şeklinde tanımlanmaktadır. ODTÜ Akreditasyon geleneğini Türkiye’de geçmişten bu yana sürdürmekte olduğu tespit edilmiştir. 2019 yılında kurum tarafından hazırlanan KİDR raporuna bakıldığında Mühendislik Fakültesinin 13 lisans programını kapsayacak şekilde akreditasyon süreçlerine devam ettiği; İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin, European Foundation for Quality Management (EFQM) modeli kapsamında birim içerisinde uygulamalar yaptığı ve bunun bir sonucu olarak Kasım 2016’da EFQM Kararlılık Belgesi almaya hak kazandığı; Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünün European Association for Public Administration Accreditation (EAPAA) ile yapmış olduğu çalışmalar sonucunda akredite olduğu; Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümünün Türk Psikologlar Derneğine 2013 yılındaki başvurusu sonrası yedi yıllık bir süre için akredite olduğu ve son olarak ise Yabancı Diller Yüksek Okulu ve alt birimleri Temel İngilizce Bölümü ile Modern Diller Bölümü Pearson Assured sertifikasını aldığı tespit edilmiştir.

2020 yılı sonu itibariyle ODTÜ’de akredite olan fakülte/bölüm bilgileri aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Akreditasyon Sahibi Fakülte/Bölümler	Akreditasyon Kuruluşu
Fakülte/Bölüm	
<ul style="list-style-type: none">Mühendislik Fakültesi (13 Bölüm)<ul style="list-style-type: none">Havacılık ve Uzay Mühendisliği BölümüKimya Mühendisliği Bölümüİnşaat Mühendisliği BölümüBilgisayar Mühendisliği BölümüElektrik ve Elektronik Mühendisliği BölümüÇevre Mühendisliği BölümüGıda Mühendisliği BölümüJeoloji Mühendisliği BölümüEndüstri Mühendisliği BölümüMakina Mühendisliği BölümüMetalurji ve Malzeme Mühendisliği BölümüMaden Mühendisliği BölümüPetrol ve Doğal Gaz Mühendisliği Bölümü	Accreditation Board for Engineering and Technology (ABET) Akreditasyonu
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü	European Association for Public Administration Accreditation (EAPAA)
Psikoloji Bölümü	Türk Psikologlar Derneği
Yabancı Diller Yüksek Okulu ve alt birimleri Temel İngilizce Bölümü ile Modern Diller Bölümü	Pearson Assured

Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere ODTÜ’nün birçok biriminin ulusal/uluslararası akreditasyon kuruluşları tarafından akredite oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca idari birimlerinde aşağıda belirtilen kalite belgelerine sahip oldukları gözlenmiştir.

Kalite Belgesi olan İdari Birimler

Personel Daire Başkanlığı
Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

2. Öğretim üyesi başına düşen lisans öğrenci sayısının (19) göreceli düşük olması

ODTÜ'nün 2015 yılından bu yana öğrenci – öğretim elemanı değişim oranları aşağıdaki tabloda sunulmaktadır. Aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere öğrenci sayılarının yıllara göre artış gösterdiği görülmektedir. 2015 / 2019 yılları arasındaki öğrenci/öğretim elemanı oranı arasındaki en fazla artışın “Lisans ve Lisansüstü Programların Öğrenci Sayısı / Öğretim Elemanı Sayısı” ile “Toplam Öğrenci Sayısı / Öğretim Elemanı Sayısı Oranı” arasında olduğu tespit edilmiştir. 2017 yılında hazırlanan ODTÜ – KGBR’inde belirtilen öğretim üyesi başına düşen lisans öğrenci sayısının yıllara oranla değişimine bakıldığında 2015 yılında 18,4 olan oranın; 2019 yılında 20,4 çıktığı gözlenmiştir. Ülkemizde sürekli artan öğrenci sayısı dikkate alındığında ODTÜ'nün Lisans öğrenci sayısı / öğretim üyesi sayısı oranını koruduğu ve sürdürülebilir kıldığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte öğrenci sayısı artışının devam etmesi durumunda eğitim ve öğretim alanındaki kalitenin olumsuz bir şekilde etkileneceği öngörülmüştür.

Öğrenci / Öğretim elemanı bilgileri	2015	2016	2017	2018	2019
Lisans ve Lisansüstü Programların Öğrenci Sayısı / Öğretim Elemanı Sayısı	9,579	10,229	10,648	14,575	14,028
Lisans ve Lisansüstü Programların Öğrenci Sayısı / Öğretim Üyesi Sayısı	24,358	25,119	24,778	25,463	26,028
Toplam Öğrenci Sayısı / Öğretim Elemanı Sayısı Oranı	11,267	12,052	12,462	16,979	16,232
Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısı / Toplam Öğrenci Sayısı	0,07	0,064	0,056	0,055	0,069
Doktora öğrenci sayısı / Toplam öğrenci sayısı	0,145	0,146	0,142	0,14	0,135
Yabancı Uyruklu Öğretim elemanı Sayısı/Toplam Öğretim elemanı Sayısı	0,012	0,014	0,013	0,021	0,019
Lisans öğrenci sayısı / öğretim üyesi sayısı	18,4	18,8	18,7	19,6	20,4

3. Ders değerlendirme formlarının uzun süredir kullanılıyor olması

Orta Doğu Teknik Üniversitesinde ders değerlendirmelerin sürdürülebilirliği başarılı bir şekilde sağlanmakta; eğitim ve öğretim ile ilgili tüm süreçler iç paydaşlar yoluyla izlenmekte ve gerekli düzenlemelerin yapıldığı tespit edilmiştir.

Ders değerlendirmeleri sonucunda yapılan analizler ile belirlenen ortalamalara göre bölümlerde/programlarda sıralamalar yapıldığı ve bu sıralamaların puanlama, atama ve yükselme kriterlerinde bir faktör olarak yer aldığı tespit edilmiştir.

Buna ilaveten öğrencilerin eğitimleri sırasında kendilerine sunulan akademik ortamlardan (dersler, öğretim üyeleri ile iletişim, arkadaşlarla etkileşim), akademik hizmetlerden (teknolojik imkânlar, kütüphane) ve kampüste sunulan diğer hizmetlerden memnuniyet araştırması yapılmış ve memnuniyet düzeyleri aşağıdaki oranlarda olduğu tespit edilmiştir (100 üzerinden):

Hazırlık sınıfı öğrencileri: 85

Lisans öğrencileri: 75

Lisansüstü öğrencileri: 80

Uluslararası öğrenciler (lisans): 70

Uluslararası öğrenciler (lisansüstü): 80

4. Öğretim elemanı atama süreçleri, kriterlerinin seçici ve adil olması

ODTÜ’de öğretim üyesi atama ve yükseltme kriterleri detaylı bir şekilde <https://pdb.metu.edu.tr/ogretim-uyesi-atama-ve-yukselme-kriterleri> adresinde sunulmuştur. Burada sunulan bilgiler incelenmiş ve belirlenen kriterlerin seçici, şeffaf ve adil olduğu kanısına varılmıştır.

5. Öğretim elemanı ders yüklerinin aşırı olmaması

Yükseköğretim Kalite Kurulu web sayfasında sunulan ODTÜ yıllık performans verilerine bakıldığında öğretim elemanı ders yüklerinin yıllara göre değişiminin genelde sabit kaldığı tespit edilmiştir. Bu oranlar aşağıdaki şekilde değişim göstermektedir:

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ders veren kadrolu öğretim elemanlarının haftalık ders saati sayısının iki dönemlik ortalaması	7,36	7,44	7,56	7,53	6,65	7,29

Yukarıdaki tabloda 2015-2020 yılları arasındaki ders veren kadrolu öğretim elemanlarının haftalık ders saati sayısının iki dönemlik ortalamasına veriler sunulmaktadır.

Bu tablo yakından incelendiğinde 2015-2018 yılları arasında birbirine yakın verilerin yer aldığı görülmektedir. 2019 yılında ise bu sayının 6,65’e düştüğü ancak 2020 yılında ise 7,29’a çıktığı tespit edilmiştir. ODTÜ’nün yıllar içerisinde öğretim üyelerinin ders saati sayılarının kontrol altında tuttuğu söylenebilir.

6. Altyapı (bilgisayar, kütüphane, laboratuvar, derslik, yurt, yemekhane, sosyal-kültürel etkinlikler, engelli öğrenciler) imkanlarının, öğrenci toplulukları fırsatlarının doyurucu olması

ODTÜ öğrencilerine sunmuş olduğu altyapı ve sosyo-kültürel etkinlikleri devam ettirdiği gözlenmiştir. Bu çerçevede aşağıdaki bazı olumlu hususlar tespit edilmiştir:

- 87 öğrenci topluluğu sadece 2019 yılında 699 değişik etkinliğe imza atmıştır.
- 19 Yurt kapsamında 7286 kişilik barınma hizmeti sunulmuştur
- 2019 yılında Yurtlar Müdürlüğünde TSE-EN ISO 9001-2015 Standardına uygun belge yenileme tetkiki yapılmıştır.
- 2019 yılında Sağlık ve Rehberlik Merkezi TSE-EN ISO 9001-2015 standardına uygun olarak belge yenilemesi yapılmıştır.
- 2019 yılında yemekhanelerin kullanımı, bir önceki yıla göre yaklaşık 17.436 kişi artmıştır.
- 2019 yılı içerisinde toplam 97.462 kişi Sağlık ve Rehberlik Merkezinden yararlanmıştır.
- Sağlık ve Rehberlik merkezinde; Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Dermatoloji, Diş Hastalıkları ve Sağlığı, Fizik Tedavi, Göğüs Hastalıkları, Kadın Hastalıkları, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Merkezi, Psikiyatri, Radyoloji, İlk Yardım ve Laboratuvar hizmetleri sunulduğu anlaşılmıştır.

Gelişmeye açık yanlar

1. Program öğrenme kazanımları, TYYÇ uyumu, ortak kazanımlar, ders kazanımları, paydaş görüşleri konularının iyileştirilmesi

ODTÜ, programların tasarımını, öğretim programlarının amaçlarına ve öğrenme çıktılarına uygun olarak gözden geçirmesine ve bu sürecin iyileştirilmesinde paydaşlarla birlikte değerlendirilerek önlemler alma konularını gayretli bir şekilde sürdürmeye devam etmelidir.

Paydaşların bu süreçteki etkilerinin ve katkısının daha görünür ve hissedilir olması gerekmektedir. Program öğrenme kazanımları, TYYÇ uyumu, ortak kazanımlar, ders kazanımları, paydaş görüşleri

konularının iyileştirilmesine yönelik çalışmaların kararlılıkla devam ettirilmesi gerekir.

2. AKTS kredilerinin tüm programları kapsamı, öğrenci iş yükü takibi; staj

ODTÜ’de tüm programların derslerine ait ders içerikleri AKTS sistemine uygun hale getirildiği, ayrıca öğrenci iş yükü ve stajlara yönelik gerekli işbirliği çalışmalarının yapıldığı gözlenmiştir.

3. Müfredat yapısı, seçmeli dersler, sosyal ve kültürel derinlik konularının iyileştirilmesi

Bazı fakültelerin öğretim programlarındaki ders yükü fazlalığına ait sorunların devam ettiği tespit edilmiştir. Bu sorunların PUKÖ çevrimleri kapsamında ve paydaşların da desteği alınarak kapatılması gerekliliği gözlemlenmiştir.

Seçmeli dersler, sosyal ve kültürel derinliğe yönelik derslerin sayısının artırılarak öğrenciler tarafından daha görünür hale getirilmesi gerekir.

4. Öğretim yöntemleri (aktif, etkileşimli): pedagojik destek, rehberlik verme; Eğitim teşvik fonu oluşturma; yükselmede eğitim bileşeni konularının iyileştirilmesi

Öğrenci merkezli öğretim yöntemleri konusunda gerekli eğitim faaliyetlerinin yapıldığı büyük bir memnuniyetle takip edilmiştir. Ders değerlendirme formlarında aktif öğretim yöntemlerinin ne ölçüde uygulandığına yönelik maddelerin eklenmesinin bu sürecin öğrenci gözünden değerlendirilmesini sağlayacaktır. Ayrıca öğrenci memnuniyetlerinin artırılmasına yönelik gerekli çalışmaların başlatılmasına gereksinim bulunmaktadır.

5. Mezun izleme sisteminin geliştirilmesi

ODTÜ’nün çok başarılı ve dinamik bir mezun izleme sistemin olduğu görülmüştür. Ancak bu mezun izlemelerin tüm programlardaki bölümler bazında incelenmesi ve karar alma süreçlerine yansıtılmasında yarar bulunmaktadır.

6. Önceki öğrenmenin tanınması konusunda çalışılması

Önceki öğrenmelerin tanınması konusunda yasal yönetmelikler çerçevesinde çalışmaların yapıldığı gözlenmiştir.

RESEARCH AND DEVELOPMENT

C. Araştırma ve Geliştirme

Araştırma ve Geliştirme başlığı altında KGBR’de yer verilen Kurumun güçlü yanlarının sürdürülebilirliği ve gelişmeye açık yanlarında gerçekleştirilen çalışmalar ve uygulamalara ilişkin değerlendirmelere yer verilmiştir.

Güçlü Yönler

1. Araştırma kaynaklarının (fiziki, teknik, mali) yeterliliği ve çeşitliliği

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, temel bilim araştırmalarına ek olarak teknoloji geliştirmek, yenilik yapmak, sanayi ve toplum için değer yaratmak amacıyla yürütülen uygulamalı araştırmaların da desteklenmesi ve Türkiye için öncelikli olan, bölgesel ve küresel, büyük ve zorlayıcı problemlerle (göç, terör, güvenlik, sağlık, toplumsal cinsiyet, enerji, çevre, iklim, ulaşım, eğitim gibi) ilgili, çok disiplinli, disiplinlerarası ve işbirliklerine dayalı bir yaklaşımla araştırmalar yapılması dikkat çekici bulunmuştur.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, ulusal kalkınma hedeflerine uygunluğu esas alarak Enerji, Havacılık ve Uzay, Elektronik-MEMS ve Biyomedikal alanlarını öncelikli alanlar olarak belirlemiştir. 2018-2022 Stratejik Planı’nda yer alan öncelikli alanlar dahil tüm araştırma ve geliştirme hedeflerine ulaşılabilirliğin tespiti için ilgili performans göstergeleri ve bunların izleme/değerlendirme mekanizmalarının oluşturulduğu ve işletilmeye başlanıldığı görülmektedir. Kurumun araştırma bütçesinin yıllar içindeki olumlu değişimine ilişkin detaylar aşağıda yer alan 2 ve 3 nolu başlıklarda verilmiştir.

2. Kurum araştırma bütçesinin yıllar içinde olumlu değişimi, toplam bütçe içindeki payı

Kurumun araştırma bütçesinin yıllar içinde olumlu değişiminin sürdürüldüğünü, öğretim üyesi başına SCI, SSCI ve AHCI indeksli dergilerde ortalama yıllık makale sayısının artması, YÖK 100/2000 Doktora Burs Programındaki öğrenci sayısının artması, ulusal ve uluslararası patent belgesi ve başvuru sayılarının artması, TÜBİTAK ARDEB 2014-2019 dönemi akademik destek istatistiklerine göre ilgili dönemde açılan bütün çağrılarının genel toplamı itibariyle 377 proje ve 181,7 milyon TL’lik toplam bütçe ile en çok sayıda projesi desteklenmeye hak kazanan üniversite unvanını elinde bulundurması ile ortaya koymaktadır.

3. Uluslararası araştırma platformlarına entegre olma çabası

ODTÜ, 3 Avrupa Araştırma Konseyi (ERC) projesi olan ve 2019 yılında Horizon 2020 ERC projeleri kapsamında 4 adet ERC başvurusu yapmış olması, Güneş Enerji Araştırma ve Uygulama Merkezi, H2020 Twinning 2018 çağrısına yaptığı “SolarTwins” isimli proje başvurusuyla, Türk üniversiteleri arasında ilk ve ülkemizin ikinci Twinning projesini kazanmış olması, Avrupa Komisyonu tarafından 18.07.2019 tarihinde yayınlanan resmi verilere dayanarak, alınan fon miktarına göre ODTÜ’nün 7. Çerçeve Programı’nda en başarılı, H2020 Programı’nda ise 2. en başarılı Türk araştırma kuruluşu olmuştur.

4. Üniversite içi desteklerin (BAP, konferans desteği, araştırma ödülü, teşvikler) varlığı

ODTÜ’nün araştırma performansını artırmak için üniversite içi desteklerin sürdürülmesi kapsamında, akademik performans teşvik ödeneğinde, yurt dışı yazarlar ile yapılan yayın ödülünün yükseltilmesi, nitelikli ve sürekli atıf alan yayınların özendirilmesi, doktora sonrası araştırmacıların katkıda bulunduğu araştırmaların artırılması için önemli adımlar attığı görülmüştür.

5. Dünya, Ülke sıralamalarındaki kurumun yeri

Orta Doğu Teknik Üniversitesi araştırma üniversiteleri arasındaki ve uluslararası sıralamalardaki

başarısının sürekliliği araştırma ve geliştirme süreçlerinin sürdürülebilirliğinin göstergesidir.

6. Başarılı Teknopark uygulaması, güçlü üniversite – sanayi işbirliği

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2011 yılından bu yana gerçekleştirilen Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Performans Endeks çalışmalarında ODTÜ TEKNOKENT'in, 6 kere üst üste en başarılı teknopark seçilmiş olması, 2018 verilerine göre yapılan çalışmada ise olgun teknoparklar kategorisinde en başarılı teknopark unvanını elinde bulundurması, ODTÜ'nün başarılı teknopark uygulaması, güçlü üniversite–sanayi işbirliği güçlü yanının sürekliliğine işaret etmektedir.

7. Uluslararası seviyede araştırma merkezlerinin, çok disiplinli girişimlerin bulunması

Orta Doğu Teknik Üniversitesinde 29 adet araştırma ve uygulama merkezi ile bölümler bünyesinde bulunan 220 adet araştırma laboratuvarı bulunmaktadır. Araştırma merkezleri ile disiplinlerarası araştırmayı desteklemek üzere açılan lisansüstü programların ilişkilendirildiği, araştırma faaliyetleri yürütebilmeleri için gerekli insan kaynaklarını sağlanması ve mevzuat düzenlemelerinin tamamlanmasını için çaba sarf edildiği görülmektedir. Bu kapsamda araştırma merkezlerinde etkin faaliyet yürütülebilmesi ve araştırma kapasitesi ile niteliğinin artırılması için BAP proje destekleri, Kalkınma Bakanlığı destekleri ve TÜBİTAK projelerinden sağlanan üniversite paylarının büyük bir kısmı araştırma altyapısının geliştirilmesi için kullanıldığı görülmüştür.

8. Mühendislik Fakültesinde lisans öğrencilerinin araştırmaya dâhil edilmesi

ODTÜ araştırma alanında yetkinliğini sürdürülebilir kılmak için lisans öğrencilerinin de araştırma projelerinde yer alabilmesini sağlamak, lisansüstü araştırmacı yetkinliğinin artırılmasına yönelik destek mekanizmaları kurulması ve araştırma teknik altyapısının destek personelini de kapsayacak şekilde geliştirilmesini hedefleri çerçevesinde adımlar atması önemsenmektedir.

Gelişmeye açık yanlar

1. Kurumun araştırma politikası, stratejisi ve hedeflerinin geliştirilmesi, bilinirliğinin ve sürekliliğinin sağlanması

2020 İzleme Değerlendirmesinde, kurumun güçlü bir araştırma altyapısına sahip olduğu, araştırma performans göstergelerine bağlı olarak izleme yapıldığı görülmüştür. Ancak kurumun yazılı, benimsenmiş, yıllar içinde güncellenen bir araştırma politikasının halen oluşturulmadığı belirlenmiştir.

2. Araştırma destek birimlerinin bütüncül ve hiyerarşik bir yapıda yönetilmesi

Araştırma yönetimi organizasyonu ile ilgili farklı raporlarda farklı yapılandırmalar bulunduğu görülmüştür. İzleme Programı ziyaretinde gerçekleştirilen sunumunda kurumun araştırma faaliyetlerinin koordinasyonunda araştırmadan sorumlu bir Rektör Yardımcısının görev yaptığı anlaşılmıştır. Araştırma birimlerinin bütüncül ve hiyerarşik bir şekilde yönetilmesine yönelik çalışmalar devam ettirilmesi önerilmektedir.

3. Doktora programı mezun sayılarının yükseltilmesi

Doktora mezun sayılarının artırılmasına yönelik faaliyetlerin yürütülmesine karşın mezun sayısının istenen düzeye getirilemediği belirlenmiştir.

GOVERNANCE SYSTEM

D. Yönetim Sistemi

Bu bölümde Yönetim Sistemi başlığı altında KGBR2017'de yer verilen Kurumun güçlü yönlerinin sürdürülebilirliği ve gelişmeye açık yönlerinde gerçekleştirilen çalışmalar ve uygulamalar incelenmektedir.

Orta Doğu Teknik Üniversitesinin kurulduğundan beri meslektaş yönetim modelini uygulaması ve karar alma mekanizmalarında öğretim üyelerinin aktif rol alması, akademik değerlere sahip çıkması ve kurum kültürünü devam ettirmesi, iç paydaşların kurum aidiyetinin yüksek olması, ÖSYM başarısının sürekliliği, kamuoyundaki popülerliği oluşturan yönetim mekanizmalarının başarılı çalışması gerçekten övgüye değerdir.

Güçlü Yönler

1. Destek hizmetleri ve bunların kalitesi konusunda çalışmalar geliştirilmektedir

Kurumsal Performans Yönetimi (SKYBİS) hazırlıkları 2018 yılında tamamlanmış, 7 Ocak 2019 tarihinde programın tanıtılması, tüm kurumun kullanımını kolaylaştırmak ve Stratejik Plan süreçlerinin dijital ortamda sürekliliğini sağlamak amacıyla çalıştay ve kurum içi eğitimler düzenlenmiştir. 2019 yılında Stratejik Plan İzleme ve Değerlendirme süreçleri ile Kurum İç Değerlendirme Performans Kriterlerinin hazırlanması süreci SKYBİS üzerinden gerçekleştirilmiştir. SKYBİS aracılığıyla Öğrenci, Personel ve Araştırma performans ölçütleri raporlamalar için tek bir sistemde toplanmaktadır.

Kurumsal Gelişim ve Planlama Ofisi (KGPO), Stratejik Plan göstergeleri, Kurum İç Değerlendirme Raporu (KİDR) göstergeleri, yurtiçi ve yurtdışı sıralamalara veriler tanımlanmakta ve temin edilmektedir. Bu sayede birimlerin koordine edilmesi ve Kurumun Kalite ve Stratejik Planlama süreçlerinin tek merkezden yürütülmesi sağlanmaktadır.

Bilgi İşlem Daire Başkanlığı (BİDB), ISO27001:2013 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi (BGYS) Standardına uyumlu olarak, üç temel unsur olan “gizlilik, bütünlük ve erişilebilirlik” alanlarında çalışmalarını yürütmektedir. BİDB'de uygulanmakta olan BGYS kapsamında ilgili sistemlere yönelik olarak personel güvenliği, varlık yönetimi, erişim kontrolü, kriptoloji, fiziksel ve çevresel güvenlik, işletim, iletişim, sistem temini geliştirme ve bakımı, tedarikçi ilişkileri, bilgi güvenliği olay yönetimi, iş sürekliliği ve yasal çerçeveye uyumluluk çalışmaları yapılmış olup devamlılığı sağlanmaktadır. Entegre bilgi yönetim sisteminin alt yapısını teşkil edecek bir birim ve modül oluşturulmuş, bütünleşik hale getirilmesi çalışmaları devam etmektedir.

Akademik Gelişim Programı (AGEP) 8 yıldır uygulanmaktadır. Bu program çerçevesinde katılımcılara, BAP proje desteği, uluslararası proje geliştirme desteği ve Teknokent proje yönetim ve danışmanlık ofisi destekleri verilmeye devam edilmektedir.

Öğrenme ve Öğretmeyi Geliştirme Merkezi (ÖGEM), akran gözlemi ve ders değerlendirmesi, etkili öğretim semineri, dönem ortası ders değerlendirmesi, yenilikçi eğitim yaklaşımlarına yönelik kahve saati seminerleri, araştırma görevlileri etkili öğretim seminerleri gibi eğiticinin eğitimine yönelik faaliyetlere devam etmekte; Program Eğitim Amaçları (PEA) ve Program Çıktıları (PÇ) kapsamında ilgili bölüme ve anabilim dallarına geri bildirim sağlamakta, bu programlar üzerindeki revizyon çalışmaları, iş birliği içinde sürdürülmektedir. Kuruma yeni başlayan öğretim üyelerine ve görevlileri için Akademik Gelişim Programı (AGEP), keza idari personel için İdari Personel Gelişim Programı (İGEP) uygulamaları devam etmektedir.

Merkezler için İş birliği Geliştirme Programı (MİGEP); araştırma merkezlerinin altyapısının etkin bir şekilde kullanılarak, lisansüstü öğrenci sayısının ve sanayi-üniversite ortaklığıyla belirlenmiş öncelikli alanlarda yapılacak tez çalışmalarının sayısının artırılması amacıyla oluşturulan ve Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından desteklenen bir araştırmacı yetiştirme programı çalışmalarını sürdürmektedir. Mezunlarla ilişkileri geliştirmek için ODTÜM Ağı geliştirilmiştir.

2. Kurumsal Analiz Biriminin (Kurumsal Gelişim ve Planlama Ofisi) varlığı

Üniversitenin kurumsal iç ve dış değerlendirmeye ilişkin verilerin toplanması Kurumsal Gelişim ve Planlama Ofisi (KGPO) tarafından dört yıldan beri gerçekleştirilmektedir. Toplanan veriler ile ilgili güvenlik (güvenilirlik, gizlilik ve erişilebilirlik) konusundaki sorumluluk uluslararası standartlara uyumlu olarak bilgi güvenliğini yönetmekte olan Bilgi İşlem Daire Başkanlığı ile KGPO'nun ortak çalışmalarıyla kurulan SKYBİS tarafından raporlanmaktadır. 2018 yılında çalışmaları başlatılan, 2019 yılı itibarıyla Kurum tarafından aktif olarak kullanılmaya başlanan SKYBİS, 2019 yılında Kurumsal Gelişim ve Planlama Ofisi (KGPO), Bilgi İşlem Daire Başkanlığı (BİDB) ve Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı (SGDB) Stratejik Yönetim Birimi'nin ortak çalışmalarıyla kuruma özgü süreçlere uyumlu hale getirilmiştir.

3. ÖSYM başarısının sürekliliği

ODTÜ yurt içi ve dışından öğrenci almaya devam ettiği gözlenmiştir. Yurt içi ve yurt dışı öğrenci kabulleri için sistematik süreçler tanımlanmıştır. Öğrenci kontenjanları belirlenirken, bölümlerden gelen öneriler doğrultusunda Üniversite Senatosu kararları alınarak YÖK'e bildirildiği gözlenmiştir. Uluslararası öğrenci kabul sürecinde Üniversite Senatosunca belirlenen ve YÖK onayı alınan uluslararası sınavlar, 60 farklı ülke için diploma puanları ve ülke üniversite giriş sınavlarının kullanıldığı tespit edilmiştir. T.C. uyruklu öğrenciler Üniversiteye ÖSYM tarafından yapılan TYT ve AYT sınavları ile yerleştirildiği, uluslararası öğrenciler için kriterler ve kontenjanlar YÖK'ün ve Üniversitenin web sayfasında başvurular öncesinde ilan edildiği görülmüştür.

Üniversitenin Ar-Ge çalışmaları, spor kulüpleri ile ortak çalışmaları, toplumsal etkinlikleri, özel sektöre Sürekli Eğitim Merkezi aracılığı ile bilgi vermesi ve desteklemesi, Kurum iç ve dış paydaşlarına verdiği çeşitli destekler, Lise Yaz Bilim Kampları gibi başarılı birçok faaliyeti, basın ve kurumsal iletişim aracılığıyla tanıtılmakta ve açıklamalar yapılmakta, bunlar kamuoyunda ilgiyle izlendiği gözlenmiştir. Bu nedenle ODTÜ ulusal ve uluslararası eğitim ortamlarında aday öğrenciler tarafından tercih edilen üniversiteler arasındaki yerini korumaya devam ettiği tespit edilmiştir.

Gelişmeye Açık Yanlar

1. Görev tanımları ve iş akış süreçlerinin iyileştirilmesi

Kurumda 2019 yılında yönetim süreçlerinin sadeleştirilmesi amacıyla yönetim değişiklikleri yapılmıştır. Geri bildirimler doğrultusunda gerçekleştirilen söz konusu değişimin en önemli unsuru araştırma yönetiminin tek bir yöneticiye bağlanması ve alt birimlerin koordinatörlük düzeyinde yürütülmesi olmuştur.

Görev tanımları ve iş akış süreçlerinin iyileştirilmesi çalışmaları devam etmektedir. KİDR2019'da ve Web sayfasında sunulan organizasyon şemasında rektör yardımcıları, danışmanlar, genel sekreter aynı seviyede gösterilmektedir. Görev tanımları ve iş akış süreçlerinin iyileştirilmesi kapsamında yapılan çalışmalarda üst düzeyde bazı görevler danışmanlara verilmiştir.

KİDR2019'da kanıt olarak sunulan Ar-Ge Organizasyon şemasında bir Rektör Yardımcısına "Araştırmalar Koordinatörlüğü, Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinasyon Birimi Koordinatörlüğü, Uygulama ve Araştırma Merkezleri, Merkezi Laboratuvar, Proje Destek Ofisi, Teknoloji Transfer Ofisi (TTO), Araştırma Politikaları Komisyonu, Uluslararası İşbirliği Ofisi (Erasmus, Mevlana, Humboldt ve SUNY koordinatörlükleri) bağlanmıştır. 27 Ocak 2020 tarihinde güncellenen Kalite Yönetim Rehberinde ise Araştırma Yönetimi Organizasyon Şemasında bir danışmana Araştırmalar Koordinatörlüğü (bunun altında PDO, PGO ve PYO ve Merkezler Koordinatörlüğü), BAP ve TTO bağlanmış olarak görülmektedir. Ar-Ge organizasyon yapısını yeniden gözden geçirilmesinin faydalı olacağı öngörülmektedir.

ODTÜ Yetki Devri ve İmza Yetki/Yetkilileri Yönergesinde danışman veya danışmanlıkla ilgili yetki devri ve imza yetkisi bulunmamaktadır. Kalite Komisyonu Yönergesinde "Rektörün bulunmadığı zamanlarda ilgili Rektör Yardımcısı Kalite Komisyonuna başkanlık yapar" ifadesi yer almaktadır. KİDR2019'da ise "Rektörün bulunmadığı zamanlarda Kalite Komisyonuna Rektör Danışmanının başkanlık" edeceği yazılmıştır. Kurumsal Gelişim ve Planlama Ofisi Yönergesinde Ofisin

Rektör Yardımcısı veya Rektör Danışmanına bağlı olarak görev yapacağı görünmektedir. Yapılan görüşmelerde bu konuda gerek web sayfasındaki gerekse belgelerdeki görev tanımlarının ve iş akışlarının iyileştirme çalışmalarının sürdürüleceği ifade edilmiştir.

Üniversitenin üst yönetim kadrolarında bulunanların ders ve araştırma yüklerinin gözden geçirilip azaltılması, mümkünse bu kişilerin yalnızca yöneticilik görevlerini yerine getirmeleri ve tam zamanlı yönetici olmaları konusunda çalışılmış, bu kişilerin ders yükleri tamamen kaldırılmıştır. Ancak isteyenlerin ders vermeleri de engellenmemiştir.

2. İç ve dış paydaşların geri bildirim mekanizmalarının / platformlarının zenginleştirilmesi

Özellikle iç paydaşlarla ilgili kapsamlı bir geri bildirim mekanizması oluşturulmuştur. Memnuniyet Çalışması olarak isimlendirilen Hazırlık Okulu, Lisans, Lisansüstü Öğrencileri ve Mezunlarla yapılan anket çalışmaları; derslerle ilgili olarak öğrencilerle yapılan Ders Değerlendirme anketleri ve araştırmalarla ilgili olarak Araştırmalar Koordinatörlüğünün yaptığı çalışmalar, keza akademik ve idari personel için hazırlanan mesleki ve kişisel gelişime yönelik eğitim programları, Akademik Gelişim Programı, İdari Personel Gelişim Programı ve seminerlerin içeriği ve beklenen etkileri konusunda yapılan anket çalışmaları zenginleştirilmiş geri bildirim mekanizmaları olarak gösterilebilir.

Dünyadaki gelişmeleri ve eğilimleri ODTÜ'ye aktaracak olan bir üst danışma kurulu çalışması devam etmektedir. Dış paydaşlarla danışma kurulları oluşturulması kararlaştırılmış ve Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, Mühendislik Fakültesi ve Enformatik Enstitüsünün akademik ve iş uzmanlarından oluşan danışma kurulları oluşturulmuştur. Dış paydaş görüşlerini almayı rutin uygulama haline dönüştürmek üzere periyodik toplanan, tutanakları olan, şeffaflığı öne çıkaran fakülte ve bölüm danışma kurullarının oluşturulma politikası, kuruluş ve çalışma esasları, bilgilendirilme mekanizmaları, izlenmesi ve geri bildirim süreçlerinin yazılı hale getirilmesi faydalı olacaktır.

3. Kamuoyunu bilgilendirme ve hesap verebilirlik yöntemlerinin iyileştirilmesi

ODTÜ yönetiminin hesap verebilirlik yöntemlerinin iyileştirilmesi konusunda çalışmalar devam etmektedir. KİDR'de, ODTÜ'nün ve YÖKAK'ın web sayfalarında bazı belgeler Türkçe bazıları da İngilizce olarak sunulmuştur. Kamuoyunun, iç ve dış paydaşların, bilgilendirilmesi konusunda, özellikle uluslararasılaşma faaliyetlerini ve bazı iç paydaşları dikkate alarak, belgelerin Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanması, keza paydaşların kolayca görebilmesi açısından organizasyon şemasına veya uzantısına Kalite Komisyonu, Merkezler, Teknopark ve diğer önemli birimlerin eklenmesi faydalı olabilecektir.

4. Bütünleşik bilgi sisteminin tamamlanması

ODTÜ Bütünleşik bilgi sistemi (Entegre Bilgi Sistemi) faaliyetlere ve süreçlere ilişkin verileri toplamak, analiz etmek ve raporlamak üzere tasarlanmıştır. Stratejik düzeyde kurumsal, mali, işletme-fonksiyonel, program/proje, insan kaynakları, mezun performansı izleme gibi bileşenlerden oluşmaktadır. Bu tasarıma uygun olarak bilgi teknolojilerinin yardımıyla birbiriyle haberleşen destekleyici sistemler ve modüller geliştirilmektedir. Bu sayede sistemlerin düzenli veya anlık sorgulama, raporlama, sıralama ve endeks verilerini hazırlama gibi faaliyetleri desteklemesi beklenmektedir.

DISTANCE EDUCATION

E. Uzaktan Eğitim

Kurum İç Değerlendirme Raporunun uzantısı olarak Uzaktan Eğitim Ek Raporu YÖKAK tarafından üniversitelere gönderilen “Uzaktan Eğitimde Kalite Güvencesi Ölçütleri ve Değerlendirme Rehberi 2020” açıklama ve ölçütlerine uygun olarak hazırlanmaktadır.

YÖKAK’tan ODTÜ’ye “Uzaktan Eğitimde Kalite Güvencesi Ölçütleri ve Değerlendirme Rehberi 2020.pdf” isimli bilgilendirme belgesi gelince izlenen adımlar şu şekilde olmuştur. Rektör ve Kaliteden sorumlu Rektör Danışmanı belge incelenmiş, gerekli, birim ve kaynaklar belirlenmiş, kalite ölçütlerinin değerlendirilmesi için ilgili birimlerden verilerin toplanmasına yönelik bir plan yapılmış, bu plan kapsamında Kurumsal Gelişim ve Planlama Ofisi (KGPO) tarafından çalışmalar başlatılmış, yapılan plan bir dokümana dönüştürmüş, Kalite Kuruluna bilgilendirme yapılmış ve önerileri alınmış, ardından sürecin takibi için değerlendirme toplantısı organize edilmiş, Kalite Komisyonu ile 06.11.2020 tarihinde değerlendirme toplantısı yapılmış, hazırlanacak olan raporun içeriğinde bulunması gerekenler değerlendirilmiş, “Kalite Güvence Sisteminde, Eğitim Öğretim Alanında, Yönetim Sisteminde Uzaktan Eğitim” şeklinde ana başlıklar belirlenerek bir taslak rapor oluşturulmuş, taslak raporda belirlenen alanlarla ilgili bilgi toplamak için “Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı (KDDDB), Uzaktan Eğitim Merkezi (UZEM), Öğrenme ve Öğretmeyi Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi (ÖGEM), Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı, Engelsiz ODTÜ Koordinatörlüğü” ile iletişime geçilmiş ve veri toplanmıştır. Akademik birimlerde uzaktan eğitim koordinatörleri uzaktan eğitim süreçlerini takip edip uzaktan öğretimle ilgili görüşleri UZEM (<http://odtuzem.metu.edu.tr/>) şemsiyesi altında bulunan Uzaktan Eğitim Yönetim yapısına iletmış, yönetim bunları konsolide ederek hazırlanan taslak rapora yansıtmış, birimlerden gelen tüm geri dönüşler ve kanıt belgeler tasnif edilmiş ve rapor içeriğine konulmuş, taslak raporun son kontrolleri yapılmış ve Kalite Komisyon üyelerine gönderilmiş ve geri bildirim istenmiş, Kalite Komisyonu, rapordan ve geribildirimlerden yola çıkarak olgunluk düzeylerini belirlemiş, Kalite Komisyonu’ndan gelen geri bildirimler doğrultusunda, rapor revize edilmiş, raporun son hali Kalite Komisyonu üyeleri tarafından incelenmiş ve onay verilmiş ve rapor sisteme yüklenmiştir.

Raporda “Kalite Güvencesi, Eğitim ve Öğretim, Yönetim Sistemi” olarak 3 ana başlık altında 16 alt başlık bulunmaktadır. Bu İzleme Raporunda ODTÜ’deki uzaktan eğitim konusu “Uzaktan eğitim altyapısı, Eğiticilerin eğitim ve Sınav uygulamaları ve sınav güvenliği” şeklinde üç başlık altında ele alınmıştır.

1. Uzaktan eğitim altyapısı

ODTÜ’de pandemi öncesinde, öğrenciler ve öğretim elemanlarına teknoloji destekli öğrenme ortamlarını kullanmak üzere 2009 yılında “**Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi**” kurulmuştur (<https://its.metu.edu.tr/>). Kurum Stratejik Plana uygun olarak Açık Ders Malzemeleri (ADM) Portalı (<https://ocw.metu.edu.tr/>); üniversitenin öğrenme yönetim sistemi olan ODTÜClass uygulaması (<https://odtuclass.metu.edu.tr/>), sürdürülen eğitimin, teknolojiyle zenginleştirilmesine yönelik, “İnternete Dayalı Eğitim Asenkron (IDEA)”, eğitime dayalı “Sağlık Bilgi Sistemleri Temel Sertifika Programları” gibi uzun yıllardır çalışmalar sürdürmektedir. (<https://www.metu.edu.tr/tr/uzaktan-egitim-programlari>). Derslerin internet üzerinden desteklenmesi için teknik altyapının sürekli iyileştirilmesine yönelik politika ve uygulamalar her yıl “Bilişim Komisyonunda” değerlendirilerek alınan kararlar doğrultusunda iyileştirmeler gerçekleştirilmektedir.

ODTÜ’de pandemi döneminde mevcut alt yapı çalışmaya devam etmiştir; ayrıca “Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi”, 14 Temmuz 2020 tarihinde yapılan Senato toplantısında alınan karar ile Rektörlüğe bağlı “Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (UZEM)” ne dönüştürülmüştür

(www.odtuzem.edu.tr). Öğretim Yönetim Sistemi olan **ODTÜClass** üzerinde makinalarda sınav sunucuları ayarlanması, canlı ders eklentileri kurulması gibi geliştirmeler (Kanıt 1.2.5); uzaktan eğitim sistemlerinin çalıştığı sunucularda işlemci türü, depolama alanı ve hafıza (RAM) iyileştirmeleri yapılmıştır. Çevrim içi eğitime geçildiği günden itibaren kullanıma hazır olan Webex'e ilaveten, öğretim üyelerinden gelen talepler doğrultusunda, Zoom uygulaması Üniversite tarafından alınmış, kullanıma açılmıştır. Pandemi sürecinden sonra da ODTÜClass'ın sürdürülmesi için gerekli altyapı hazırlıkları yapılmaktadır. Yapılan değerlendirmeler neticesinde mümkün olduğunca tüm talepler karşılanmaya çalışılmış,

1. Üniversite Disk Alanının Artırılması,
2. Zoom Video Konferans Yazılımı (2.500 kullanıcı),
3. Video Kayıt ve Düzenleme Programı FilmScrn,
4. Adobe Creative Suit,
5. Çizim Tabletleri,
6. Ders videolarının çekimi için gerekli diğer donanım ve yazılımlar.

şeklinde kaynak ve ekipmanlar temin edilerek ilgili birim ve bölümlere iletilmiştir. Teknolojik olarak altyapıda ölçme değerlendirme araçları ve yöntemleri öğretim elemanlarından gelen talepler doğrultusunda geliştirilip öğrenme yönetim sistemine eklenmiştir. Ayrıca portfolyo, ödev, proje, iş birliği içinde çalışma ortamları, sanal programlama laboratuvarı ve forumlar gibi performansı ortaya çıkaracak ve değerlendirecek araçlar mevcuttur.

2. Eğiticilerin eğitimi

Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan sistemlerin birincil kullanıcısı olan öğretim elemanlarına anket uygulanmış ve dönem içi tecrübeleri ile beklentileri sorulmuştur. Anket sonuçlarına göre Güz döneminde uygulanacak uzaktan eğitim politikaları şekillendirilmiştir.

Uzaktan öğretim yöntemleri ile sürdürülecek ve standart harf notu sisteminin uygulandığı 2020-2021 Güz Döneminde, öğrencilerin yerleşke ortamında değilken ders süreçlerini aksaklık yaşamadan takip edebilmelerini desteklemek amacıyla tüm duyuru ve gelişmeler <http://odtuzem.metu.edu.tr/> sayfasından takip edilebilmektedir. Buna ek olarak, Rektörlük tarafından e-posta yoluyla yapılan genel duyurular ile tüm iç paydaşlar süreç hakkında güncel olarak bilgilendirilmektedir. Öğretim üyelerinin bu süreçteki deneyimleri belirli bir web adres üzerinden tüm öğretim üyelerine sunulmuştur:

<http://its.metu.edu.tr/uzaktanegitim/uzaktanegitimdeneyimleri/>

Öğretim elemanlarına aktif ve etkileşimli öğretim yöntemlerine ilişkin seminerler (ters yüz edilmiş öğrenme, Web 2.0'da araçları, çevrim içi pedagoji, vb.) düzenlenmiştir. Öğretim elemanlarına Öğrenme Yönetim Sistemindeki ölçme ve değerlendirme araçları ile ilgili uygulamalı eğitimler verilmiş, öğretim elemanlarının ölçme değerlendirme konusunda deneyimlerini paylaştıkları bilgilendirme videoları çekilmiştir. Öğretim yönetim sisteminde active quiz ve quiz uygulamaları yer almaktadır. Bu uygulamalar ile ilgili seminerler düzenlenmiştir. Bunlara ek olarak senkron araçlar da ölçme değerlendirme etkinlikleri için kullanılabilir.

3. Sınav uygulamaları ve sınav güvenliği

Teknolojik olarak altyapıda ölçme değerlendirme araçları ve yöntemleri öğretim elemanlarından gelen talepler doğrultusunda geliştirilip öğrenme yönetim sistemine eklenmiştir. Ayrıca portfolyo, ödev, proje, iş birliği içinde çalışma ortamları, sanal programlama laboratuvarı ve forumlar gibi performansı ortaya çıkaracak ve değerlendirecek araçlar mevcuttur.

Uzaktan eğitim sürecinde derslerde kullanılmak üzere farklı video konferans yazılımları öğretim elemanlarının kullanımına sunulmuştur. Bu yazılımlardan bir bölümü yurt dışı menşelidir ve kişisel verilerin korunduğuna dair taahhütnameler alınmıştır. Taahhütnamelerin yeterliliğiyle ilgili Kişisel Verileri Koruma Kurumu'ndan onay istenmiştir. Gelecek yanıtta göre bu yazılımların kullanımıyla ilgili duyuru güncellenecektir. Yanıt beklenen bu süreçte; öğrencilerden sınav sırasında açık rıza alınmaksızın kamera açması istenecek ise sınavlar ODTÜ içinde verileri işleyen yazılımlar kullanılarak

yürütülmektedir. ODTÜ içinde verileri işleyen yazılımın (Big Blue Button) kullanıldığı durumlarda Çevrim içi Sınav Süreci Aydınlatma Metninin kullanılması yeterli olmaktadır.

Öğrencilerin açık rıza verdiği durumda ODTÜ dışında veri işleyen yazılımlar kullanılabilir. ODTÜ dışında veri işleyen Cisco Webex, Zoom gibi yazılımlar sınavda veya derste kullanıldığı durumda öğrenciden kamera açması istenmekte her öğrenciden açık rıza alınması zorunlu tutulmaktadır. Açık rıza verilmeyen durumlarda öğrencinin sınava girme hakkı saklı tutulup, öğrenci açık rıza vermediği için herhangi bir hak kaybına uğramamaktadır. Bu öğrenciler için sınavda ODTÜ içinde verileri işleyen yazılım (Big Blue Button) kullanılmaktadır.

Uzaktan Eğitim süreçleri, öğrenme yönetim sistemi üzerinden sürdürülmektedir. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında alınması gereken önlemler ile ilgili kullanıcılara bilgilendirme yapılmış ve açık formu şablonu kullanıma sunulmuştur. Telif hakları konusunda broşür hazırlanıp web sitesinde paylaşılmıştır.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında; ders süreçleri ve çevrim içi sınav süreçleri ile ilgili aydınlatma metinleri oluşturulmuş ve ilgili kişilerin bilgilendirilmesi yapılmıştır. Sınav güvenliğini sağlanması için kullanılan yazılımlardan bazılarının yurt dışına veri aktardığı düşünülmektedir, bu nedenle kanuna uyum için ilgili kişiden (öğrencilerden) bu yazılımların sınavlarda kullanılabilmesi için açık rıza alınması için gerekli çalışmalar yapılmıştır. Buna ek olarak bu yazılım firmalarından taahhütnameler alınarak KVK Kurumunun onayına sunulmuştur. Fakülte, Bölüm ve Enstitü yöneticilerine KVKK konusunda eğitim verilmiştir. Bilgi güvenliği bağlamında, telif hakları konusunda broşür hazırlanıp web sitesinde paylaşılmış, uzaktan eğitim sunucularının hizmet durdurma saldırısı sonucu erişilemez olmasının engellenmesi için güvenlik duvarında DDoS önlemleri alınmış, uzaktan eğitim kayıtlarının tutulmakta olduğu sunuculara yönelik saldırıların belirlenmesi ve önlenmesi için güvenlik duvarında saldırı tespit ve önleme sistemi çalıştırılmış, uzaktan eğitim sunucularının iz kayıt (log) bilgileri merkezi log sunucusuna gönderilmiş, sorunu anında iz kayıtların yok olması engellenmiş, kötü niyetli kişilerin ağ katmanından elde edecekleri kullanıcı adı ve parola ikilisi ile yetkisiz olarak uzaktan eğitim sunucularına erişmesi "https" güvenli bağlantı yöntemi ile merkezi kimlik doğrulama sistemindeki kullanıcı kodu ve parola ikilisi ile bağlanmaları sayesinde engellenmiş, uzaktan eğitim sunucularının kapasite takibi 7/24 yapılmış ve kapasite aşımı yaşanmadan müdahale edilmiş, uzaktan eğitim sunucuları fiziksel olarak sadece yetkili personelin erişebileceği yapay iklimlendirilmesi ve sürekli güç kaynağı yedekli olan sistem odasında barındırılmış, uzaktan eğitim sunuculara Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi tarafından yayınlanan Bilgi ve İletişim Güvenliği Rehberi belgesinde yer alan "İşletim Sistemi Sıkılaştırma", "Veri Tabanı Sıkılaştırma" ve "Sunucu Sıkılaştırma" tedbirlerinden 1. seviyedekiler uygulanmış, uzaktan eğitim sunucuları her ay zafiyet taramasından geçirilmiş ve raporları ilgili birimlere sunulmuş (Şu ana kadar CVSS ölçüsünde yüksek ya da kritik düzeyde zafiyete rastlanmamış), uzaktan eğitim sürecinde ISO27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Standardı sertifikasına sahip olan kritik idari birim olan Bilgi İşlem Daire Başkanlığı ve Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı sahip oldukları sertifikaların gerekliliklerini yerine getirmiştir ve bu süreçler halen devam etmektedir.

CONCLUSION

Sonuç ve Değerlendirme

Kurumsal Dış Değerlendirme Programı kapsamında 2016 ve 2017 yıllarında değerlendirmesi gerçekleştirilen yükseköğretim kurumları 2020 yılında ilk defa İzleme Programı kapsamına alınmıştır. ODTÜ için 2017 tarihinde gerçekleşen kurumsal dış değerlendirme süreci ve hazırlanan geri bildirim raporu, fakülte/bölüm/birim bazında olmayıp, yükseköğretim kurumunun bir bütün olarak değerlendirilmesini kapsamaktadır. İzleme programı çerçevesinde 2020 tarihinde gerçekleştirilen bu değerlendirme programında Kurumun güçlü yönlerinin sürdürülebilirliği ve iyileşmeye açık yönlerinde gerçekleştirilen çalışmalar ele alınmış, 2018-2019 kurumsal iç değerlendirme raporları ve Kurum ile yapılan toplantılarda elde edilen bilgilere dayanılmıştır. Bu çerçevede Kalite Güvence Sistemi, Eğitim ve Öğretim, Araştırma ve Geliştirme, Yönetim Sistemi ve Uzaktan Eğitim sistemlerine yönelik sonuç ve değerlendirmelere aşağıda yer verilmiştir.

Kalite Güvencesi Sistemi

Stratejik planın işleyişinin bazı alanlarında PÜKÖ döngüsüne ciddi katkı sağladığı görülmüştür. Kalite güvence sistemi konusunda üniversitenin tüm birimlerini kapsayıcı iyileştirme çalışmalarının devam ettirilmesi, Araştırma ve Geliştirme, Eğitim ve Öğretim, Uluslararasılaşma, Toplumsal Katkı, Yönetim Sistemi gibi alanlarda politika belgelerinin hazırlanması ve kamuoyu tarafından kolay ile paylaşılması, kalite güvence sistemine ait içeriği zenginleştirilmiş web sayfasının daha kolay bir şekilde erişiminin sağlanması, PUKÖ çevrimlerine yönelik bilgilendirme çalışmalarının üniversitenin tüm birimlerini içerecek şekilde devam ettirilmesi ve akademik birimlerde karşılaşılan sorunların çözümünde PUKÖ çevrimlerinin işletilmesinin sağlanması, kurumsal temel performans göstergelerinin güncellenmesi ve izlenmesi süreçlerinde paydaş katılımının sürekliliğinin sağlanması, pandemi gibi güncel süreçlere yönelik yeni temel performans göstergelerinin belirlenmesi ve izlemelerinin paydaş katılımıyla gerçekleştirilmesi, Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu yönetmeliğine uygun yapılanması ve işler hale getirilmesine yönelik çalışmaların sürdürülmesi Kurumun Kalite Güvence Sisteminin gelişmesini sağlayacaktır.

Eğitim ve Öğretim

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim ve Öğretim alanında 2017 yılından günümüze kadar olan süreç içerisinde birçok önemli aşamalar kaydetmiştir. ODTÜ’de ciddi bir akreditasyon çalışmalarının yapıldığı ve bu çalışmaların sistematik bir şekilde izlendiği görülmüştür. Bununla birlikte ODTÜ’nün tüm birimlerinde akreditasyon çalışmalarının yapılmasını destekleyici unsurların ön plana çıkarılmasının gerekliliği tespit edilmiştir. Azda olsa yıllara göre öğrenci sayılarında artış tespit edilmiştir. Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı oranlarının kabul edilebilir düzeyde olduğu gözlenmiştir. Öğrenciler tarafından her dönem sonrası yapılan ders değerlendirmelerinin kararlı bir şekilde devam ettirilmesi ve buradan elde edilen değerlendirmelerin atama ve yükseltilmelerde kullanılmasının kalite süreçlerine olumlu katkılarının olduğu değerlendirilmiştir. Üniversite senatosu tarafından onaylanan öğretim üyesi atama ve yükseltme kriterlerinin adil, şeffaf ve tutarlı olduğu izlenmiştir. ODTÜ’de görev yapmakta olan öğretim elemanlarının ders yüklerinin yıllara göre değişiminde bir farklılığın oluşmadığı gözlenmiştir. Geçmiş yıllarda olduğu gibi (Covid19 süreci dışında) ODTÜ’nün öğrencilerine sunmuş olduğu fiziksel ve sosyo-kültürel imkanların aynen devam ettirildiği tespit edilmiştir. Sağlık ve Rehberlik Merkezi ile Yurtlar Müdürlüğünün bu kapsamda yapmış olduğu önemli çalışmalar tespit edilmiştir.

ODTÜ birimlerindeki programların yeniden tasarlanması sürecinde özellikle dış paydaşlarla etkin işbirliğinin sunulan programlardaki kaliteyi artıracakları öngörülmektedir. ODTÜ’nün tüm birimlerindeki programlar için Öğrenme ve Öğretmeyi Geliştirme Merkezinin (ÖGEM) yapmış olduğu çalışmaların çok değerli olduğu ve öğrenme ve öğretme ortamlarında kaliteyi artırıcı bir unsur olarak göze çarpmıştır. Bazı birimlerde karşılaşılan yoğun ders yükleri gibi sorunların PUKÖ çerçevesinde

değerlendirilerek kapatılması gerekliliği önerilmektedir. Öğrenci memnuniyetleri üzerinde çalışmaların daha zenginleşerek devam etmesi ve buradan elde edilen sonuçların iç-dış paydaşların katılımıyla izlenmesi ve değerlendirilmesine ihtiyaç duyulduğu gözlenmiştir. Mükemmel bir web platformuna sahip olan mezunlar web sayfasının bölüm bazında kategorize edilmesi ODTÜ ve mezunlar arasında çok daha fazla sıkı ilişkilerin kurulmasını sağlayacaktır.

Araştırma ve Geliştirme

Orta Doğu Teknik Üniversitesi araştırma üniversiteleri arasındaki ve uluslararası sıralamalardaki başarısının sürekliliği, araştırma ve geliştirme kaynakları ve yeterliliği ve çeşitliliğinin sürdürülebilir olarak sağlanması, ulusal kalkınma hedeflerine uygunluğu esas alarak Enerji, Havacılık ve Uzay, Elektronik-MEMS ve Biyomedikal alanlarını öncelikli alanlarında elde ettiği başarılar, çok sayıda sahip olunan araştırma merkez ve laboratuvarların etkin olarak çalışması, yürütülen ulusal ve uluslararası projelerin sayısı ve niteliği, araştırma performansını artırmak için atılan adımlar, başarılı teknopark uygulaması, güçlü üniversite-sanayi işbirliği, lisans öğrencilerinin de araştırma projelerinde yer alabilmesini sağlayacak adımların atılması, alanında başarılı ve etkin araştırma ve geliştirme süreçlerinin sürdürülebilirliğinin göstergesidir.

Kurumun yazılı, benimsenmiş, yıllar içinde güncellenen bir araştırma politikasının oluşturulması, kurumun araştırma birimlerinin bütüncül ve hiyerarşik bir şekilde yönetilmesinin sağlanması, doktora programı mezun sayılarının istenen düzeye getirilmesi kurumun araştırma ve geliştirme alanında daha etkili ve başarılı olmasını sağlayacaktır.

Yönetim Sistemi

Kurumun güçlü yönleri olarak gösterilen “Destek hizmetlerinin kalitesinin, Kurumsal Analiz Biriminin (Kurumsal Gelişim ve Planlama Ofisi) varlığının ve ÖSYM başarısının” sürdürülebilirliği izlenmiştir. İyileşmeye açık yönler olarak gösterilen “Görev tanımları ve iş akış süreçlerinin iyileştirilmesi, İç ve dış paydaşların geri bildirim mekanizmalarının / platformlarının zenginleştirilmesi, Kamuoyunu bilgilendirme ve hesap verebilirlik yöntemlerinin iyileştirilmesi, Bütünleşik bilgi sisteminin tamamlanması” konusunda önemli gelişmeler sağlanmıştır.

Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim altyapısı, Eğiticilerin eğitimi, Sınav uygulamaları ve sınav güvenliği konusunda Pandemi dönemi öncesi deneyimler de kullanılarak önemli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte gerek öğretim elemanları gerekse öğrenciler için önem arz eden Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) kapsamında sunulan çevrim içi eğitim ve öğretim hizmetlerinin aksayan yönlerinin PUKÖ çevrimleri kapsamında ele alınarak kapatılması konusunda gerekli çalışmaların yapılmasında fayda bulunmaktadır.